

me, ja en les *Homilies* per 'regne, reialme' «prophe-
tams --- lo *regisme* de Déu»; «*vobis datum est nosse
mysterium regni Dei, ceteris autem in parabolis*:
A vos és donat a conèixer lo mester del *regisme* de
Déu ---» (2v7, 3r20)

Aplicat a aquest món: 'Reialme en tant que organit-
zació sobirana': «Ara parlarem en qual manera lo bon
comte de Barcelona guanyà lo *regisme* de Aragó», Des-
clot (ed Buchon, 1b; Corol 26). «Molt ha major no-
b'lea en just --- que no ha en comtats, *regismes* e em-
peris», Lluïl (*Merav*, NCI iv, 101; i V. infra, a *regne*,
altres passatges on un mot actua com a mera variant
estilística de l'altre). Altres cops designa l'Estat en
tant que circumscripció geogràfica que localitza (i V.
més avall): «En un *regisme* s'esdevenç que hac un rey
molt mal acustumat, e hac molt mal concell», Lluïl
(*Merav*, NCI ii, 104) «Fon coronat lo molt excel-
lent Sr. N'Amfós --- al qual fo pervengut lo *regisme*,
així com primer engendrat --- Rics-hòmens d'Aragó, de
Catalunya e del *regisme* de València ---» a 1328 (*Li-
bre de Priv. de Catí*, a. 1328, BSCC xv, 201), on ten-
nim junts el mateix matís, i, en el primer lloc, el de
'facultat de regnar, dret a governar'. En un lloc de
StVicentF deu tractar-se d'un govern no sobirà (cap
d'un feu o d'una gran possessió): «—Digues, bon
hom: què has fet tu en aquest món? —Senyor, un
bell ostal, un fort castell, que m coste tant etc, e he
haüd hun *regisme*» (*Serm* i, 74 25).

Poc frequent ha estat restaurar-lo literàriament en
la Renaix., però es deu haver conservat en parts mun-
tanyenques del Princ. com a terme popular en boca de
vells de parlar conservador, amb un sentit poc definit
com 'guia per governar-se' i 'per trobar una cosa'. a
l'isolat llogaret de Montnegre (costat vallesà de la serra
d'aquest nom), preguntant pel nom d'un rodal de
boscos «—On és aquí? —Aquí és a Pedres-Vermeies
així tindrà un *řožimā*» (1931): amb pron un poc reduï-
da tinguem present que a la Selva i per allà, molts rús-
tics pronuncien *corema* per *quaresma*, *eima* per *esma*,
espame per *espasme* (per tant *-isme* > *-ime* o *-imā*).

Però la iniciativa de restaurar aquest terme no va
prosperar. més aviat s'usava el pur llatinisme *règimen*
[Lab, si bé Belv l'accentua *regimen*], que en defi-
nitiva s'escurçà com a *règim* (Careta, *Barbr.*, p 476,
cf. 351). tant per al polític, administratiu etc., com:
«regles imposables a l'alimentació d'una persona»,
Fontserè (*CiFiNat*, p 93 i lèxic).

Regiment: «Con no u trobassen de consell del In-
fant En Pere, que ladoncs tenia lo *regiment* de nostra
Cort ---», *Cròn* del Cerimoniós Eiximenis és autor de
Regiment de la Cosa Pública (NCI i) e de la part del
*Dotzè*n coneguda per *Regiment dels Prínceps e Comu-
nitats* (p p. Bulbena, 1904). També BMetge: «de la
immortalitat de les ànimes aquesta mateixa opinió ha-
via haguda lo dit Scipiò qui, tres jorns abans que morís,
disputà molt sobre lo *regiment* de la cosa públi-
ca» (*Somni* i); «lo *regiment* polític, administració y
govern de la ciutat de Manresa corre a compte y càrrec
de quatre il·lustres Concellers», Magí Canyelles, S xvii
(Careta, *Barbr*, 351) En l'acc d'"unitat militar" [1805,

Belv] s'usà primer en alemany [1546, MLN xxxviii,
405-6], fr. [1553], cast. [1737]. *Regimentar* [Lab.
1888], *regimental*, *regimentació* [id id]. *Regitu*

Regió, pres del ll *regio*, -oms, 'direcció', 'regió' [fi
S XIII]: «los serrayns de aquella *regió* ---», Desclot
(Buchon, 49); «lo rey anà per algunes causes fora la
sua *regió* ---», *VidesR*, 252r (*regio* en el model llatí,
792 38), i també en Lluïl i altres (*DAG*); *regional*
[1868, *SLitCosta*]; *regionalisme* [Lab. 1888], *regio-
nalista* [1911, Vogel]; *regionalitzar* [*DAG*]

Regne, pres del ll *regnum* id.: «la ciutat de Albar-
razi està entre quatre *regismes*, ço és a saber lo *regne*
de Aragó, e l *regne* de València e entre l *regne* de Cas-
tella e de Navarra», Desclot (Buchon, 117); com en el
següent, s'hi nota l'ús com una mera alternativa d'estil,
sinònima de *regisme* «Un foll rey desujave ésser rey
e senyor del *regne* de un altre rey, qui era rey molt
savi --- aquest rey qui era savi volie ésser rey del *re-
gisme* del rey foll», Lluïl (*Merav*, NCI i, 46)

Ja en Jaume I «havets parlat de conquerir lo
regne de Maylorques, qui és dins mar» (§ 50, Ag, 83).
«Lo rei En Pere anà endreçant sos *regnes* ---», Mun-
taner, § 236 (Casac i, 81 20). L'*InvLC* cita «tota la
terra del *regne* de Mayorcha e de Rosselon» a. 1317,
«e aja perdurabilitat son *regne*» 1313 i una vintena
d'exemples més en els Ss xiv i xv Allí on la *Queste*
francesa posava «del *reaume* de Logres», en el text
cat copiat per Reixac veiem «los bons hòmens --- del
reçna de Londres [sic]», 16 24. En Lluïl, també «lo
regne del cel», *Blanq* (NCI ii, 78 8; iii, 139 8) La
Reina Elionor parlant a les corts catalanes de 1365:
«que no sie donat leer ne avinentesa a altre que, per
voler desordonat, lo senyor rei ne lo *regna* vingüen en
article de perdició» (NCI xix, 33) Per los *regnes cis-
marins* s'entienien el Princ, València, Aragó i segura-
ment també Mallorca, sense Sicília ni Sardenya:
«aquest rey Martí --- demostrat que e l dit comte de
Urgell davant tots se pertanyie lo *regne*, féu e cons-
tituí aquell, governador general de tots sos *regnes* ---
e encara --- lo aguera anomenat hereu en los *regnes*
scismarins, sinó que per los pròmens de Bna fou maxi-
nosament desviat» (2.ª quart S. xv, *Fi del C d'Urgell*,
NCI, 102) Veg encara la cita de BMetge, s. v. *regina*
Interregne [Lacav.], algun cop *entregne*

DERIV: *Regnar*, pres del ll *regnare*: «preposà mon
senyor l'emperador ésser son companyó si avia ordenat
son emperi, ni si son fill era tant crescut que pogués e
sabés *regnar*», Lluïl (*Blanq.*, NCI, ii, 134.3). En les
VidesR trobem sobretot una forma amb *ř*, evolució
del ll *gn* per via hereditària, si bé grafiada incomple-
tament *reyar*: «guarda a ensús e veges Sel qui *reya* en
lo sel» (180v2 = «sursum respice et *regnantem* in coe-
lo intuer», 539 32) i altres passatges semblants f° 2v2,
4r1, 189v2, 223r1, però també algun cop *regnar* 4r1,
reynar 59v2. *Regnant* 'dominant': «lo coratge --- en
los seus desigs trabucable, en va los seus concels apa-
teix, e so que la rahó vol, és vensut del *regnant* furor»,
Fiameta (ed. gòtica, § 15, p. 31).

Els versos famosíssims de Maragall sonen altament,
els somnis del poeta resten somnis: «Jo no sé com,